

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 19.11.2009
COM(2009) 615 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Κινητοποίηση των ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων για την ανάκαμψη και τη
μακροπρόθεσμη διαρθρωτική αλλαγή: ανάπτυξη συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού
τομέα**

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Κινητοποίηση των ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων για την ανάκαμψη και τη
μακροπρόθεσμη διαρθρωτική αλλαγή: ανάπτυξη συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού
τομέα**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για την αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, η ΕΕ και τα κράτη μέλη εφαρμόζουν φιλόδοξα σχέδια ανάκαμψης που αποσκοπούν στη σταθεροποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα και στον περιορισμό των επιπτώσεων της ύφεσης στους πολίτες και την πραγματική οικονομία. Οι επενδύσεις σε έργα υποδομής¹ είναι ένα σημαντικό μέσο για τη διατήρηση της οικονομικής δραστηριότητας κατά τη διάρκεια της κρίσης και τη στήριξη μιας ταχείας επανόδου σε διατηρήσιμη οικονομική ανάπτυξη. Οι συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) μπορούν να προσφέρουν αποτελεσματικούς τρόπους για την εκτέλεση έργων υποδομής, την παροχή δημόσιων υπηρεσιών και, γενικότερα, την υιοθέτηση καινοτομιών στο πλαίσιο αυτών των προσπαθειών ανάκαμψης. Συγχρόνως, οι ΣΔΙΤ είναι ενδιαφέροντα σχήματα για την πιο μακροπρόθεσμη διαρθρωτική ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών, συνδυάζοντας τα επιμέρους πλεονεκτήματα του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα, αντίστοιχα.

Οι ΣΔΙΤ είναι μορφές συνεργασίας μεταξύ των δημοσίων αρχών και του ιδιωτικού τομέα² με στόχο τον εκσυγχρονισμό της δημιουργίας υποδομών και παροχής στρατηγικών δημόσιων υπηρεσιών. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι ΣΔΙΤ περιλαμβάνουν τη χρηματοδότηση, το σχεδιασμό, την ανακαίνιση, τη διαχείριση ή τη συντήρηση έργων υποδομής, ενώ σε άλλες ενσωματώνουν την παροχή μιας υπηρεσίας που παρέχεται κατά παράδοση από δημόσιους οργανισμούς. Ενώ οι ΣΔΙΤ πρέπει κυρίως να εστιάζονται στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων υπηρεσιών με την κατανομή του κινδύνου και την αξιοποίηση της εμπειρογνωμοσύνης του ιδιωτικού τομέα, μπορούν επίσης να μετριάσουν την άμεση πίεση στα δημόσια οικονομικά παρέχοντας μια πρόσθετη πηγή κεφαλαίου. Με τη σειρά της, η συμμετοχή του δημοσίου τομέα σε ένα έργο μπορεί να προσφέρει σημαντικά εχέγγυα για ιδιώτες επενδυτές, ιδίως όσον αφορά τη σταθερότητα των μακροπρόθεσμων ταμειακών ροών από το δημόσιο, και μπορεί να ενσωματώνει σημαντικά κοινωνικά ή περιβαλλοντικά οφέλη σε ένα έργο.

Σε επίπεδο ΕΕ, οι ΣΔΙΤ³ μπορούν να προσφέρουν πρόσθετη μόχλευση σε σημαντικά έργα για την υλοποίηση κοινών στόχων πολιτικής όπως η καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος, η προώθηση εναλλακτικών πηγών ενέργειας, καθώς και η προώθηση της αποδοτικής χρήσης της ενέργειας και των πόρων, η στήριξη βιώσιμων μεταφορών, η εξασφάλιση

¹ Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη επιταχύνουν την εκτέλεση σημαντικών εν εξελίξει ή σχεδιαζόμενων έργων υποδομής.

² Η Επιτροπή δρομολόγησε διαβούλευση για τις ΣΔΙΤ το 2004 (COM(2004) 327) και παρουσίασε τα αποτελέσματά της το 2005 (COM(2005) 569).

³ Παραδείγματα χάρη εντοπίστηκαν τρεις ΣΔΙΤ στο Ευρωπαϊκό Σχέδιο για την Ανάκαμψη της Οικονομίας: εργοστάσια του μέλλοντος, κτίρια υψηλής ενεργειακής απόδοσης, πράσινα αυτοκίνητα.

ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης υψηλού επιπέδου σε προσιτές τιμές και η υλοποίηση σημαντικών ερευνητικών σχεδίων όπως οι κοινές τεχνολογικές πρωτοβουλίες, που έχουν σχεδιαστεί για να εξασφαλιστεί ο ηγετικός ρόλος της Ευρώπης στις στρατηγικές τεχνολογίες. Μπορούν επίσης να ενισχύσουν την ικανότητα καινοτομίας της Ευρώπης και να προωθήσουν την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας σε τομείς με σημαντικό δυναμικό ανάπτυξης και απασχόλησης.

Ο συνδυασμός των ικανοτήτων και των πόρων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα μπορεί συνεπώς να βοηθήσει τη διαδικασία της ανάκαμψης και την ανάπτυξη των αγορών που θα αποτελέσουν τη βάση της μελλοντικής οικονομικής ευημερίας της Ευρώπης. Ωστόσο, ακριβώς τη στιγμή που η συστηματικότερη χρήση των ΣΔΙΤ θα μπορούσε να προσφέρει σημαντικά οφέλη, η κρίση κατέστησε δυσχερέστερες τις συνθήκες για την ανάπτυξη αυτών των μέσων. Παρά το γεγονός ότι υπάρχουν πλέον ορισμένες ενδείξεις ανάκαμψης, ο όγκος και η αξία των έργων που συμφωνούνται τη στιγμή αυτή είναι αισθητά χαμηλότεροι από τα επίπεδα προ της κρίσης⁴. Συνεπώς, καθίσταται επιτακτικότερη η ανάγκη και η σημασία αναζήτησης νέων τρόπων για τη στήριξη της ανάπτυξης των ΣΔΙΤ.

2. ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΩΝ ΣΥΜΠΡΑΞΕΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ⁵: ΓΙΑΤΙ ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ;

Στην ΕΕ, ΣΔΙΤ αναπτύχθηκαν στον τομέα των μεταφορών (οδικές, σιδηροδρομικές)⁶, στον τομέα των δημόσιων κτιρίων και εγκαταστάσεων (σχολεία, νοσοκομεία, φυλακές)⁷ και του περιβάλλοντος (επεξεργασία ύδατος/απορριμμάτων, διαχείριση απορριμμάτων)⁸. Η εμπειρία διαφέρει σημαντικά μεταξύ των τομέων και από τη μια χώρα στην άλλη. Πολλά κράτη μέλη έχουν περιορισμένη μόνο εμπειρία ΣΔΙΤ ή καμία απολύτως. Από απόψεως συνολικής διαχείρισης των δημόσιων υπηρεσιών ή της κατασκευής και λειτουργίας δημόσιων υποδομών σε συνολικό επίπεδο ΕΕ, **η διάδοση των ΣΔΙΤ είναι ακόμη πολύ περιορισμένη** και αντιπροσωπεύουν ένα **πολύ μικρό μερίδιο των συνολικών δημοσίων επενδύσεων**⁹. Όσον αφορά την ενέργεια ή τα δίκτυα τηλεπικοινωνιών υπάρχει ήδη σημαντική παροχή υπηρεσιών στον ιδιωτικό τομέα, αλλά υπάρχουν περιθώρια για την ανάπτυξη περισσότερων ΣΔΙΤ, παραδείγματος χάρη για την ανάπτυξη των απαραίτητων ενεργειακών υποδομών όπου τα εμπορικά συμφέροντα προσφέρουν ανεπαρκή επενδυτικά κίνητρα¹⁰ ή σε ΣΔΙΤ για ευρυζωνικά δίκτυα – τόσο σταθερά όσο και ασύρματα - για να αντιμετωπιστεί το ψηφιακό

⁴ Τους 9 πρώτους μήνες του 2009, η μείωση των ΣΔΙΤ που περατώθηκαν από χρηματοδοτική άποψη είναι περίπου 30% έναντι του προηγούμενου έτους, τόσο σε όγκο όσο και σε αριθμό, έρευνα EPEC, Οκτώβριος 2009.

⁵ Βάσει εργασιών εντός του Κέντρου Ευρωπαϊκής Εμπειρογνωμοσύνης για τις ΣΔΙΤ (EPEC), της οικονομικής επιτροπής για την Ευρώπη των Ηνωμένων Εθνών (UNECE), του ΔΝΤ, της Παγκόσμιας Τράπεζας, και του ΟΟΣΑ.

⁶ Ελλάδα, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες, Ισπανία, Ηνωμένο Βασίλειο: Guidebook on Promoting Good Governance in Public-Private Partnerships (Οδηγός για την προώθηση της ορθής διακυβέρνησης στις συμπράξεις δημοσίου ιδιωτικού τομέα), UNECE 2007, σ. 20.

⁷ Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο ομοίως.

⁸ Το μοντέλο που επικρατούσε για τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στον τομέα του περιβάλλοντος ήταν εκείνο των συμβάσεων παραχώρησης δημοσίων υπηρεσιών.

⁹ Σύμφωνα με παγκόσμια έρευνα της Siemens το 2007, το μερίδιο των ΣΔΙΤ στο σύνολο των επενδύσεων του δημόσιου τομέα φθάνει σε μόλις 4%.

¹⁰ Παραδείγματος χάρη, στην περίπτωση των εξοπλισμών διασύνδεσης που κυκλοφορούν στην αγορά, τα έργα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων ασφάλειας του εφοδιασμού και στη συνεργασία στον τομέα της έρευνας για την ενέργεια.

χάσμα και να προωθηθεί η ταχεία μετάβαση στις ευρυζωνικές υπηρεσίες διαδικτύου υψηλής ταχύτητας. Υπάρχουν πλέον επαρκή στοιχεία που δείχνουν ότι οι ΣΔΙΤ μπορούν:

- **Να βελτιώσουν το βαθμό υλοποίησης των έργων.** Οι ΣΔΙΤ έχουν ιστορικό έγκαιρης παράδοσης των έργων¹¹, και εντός του προβλεπόμενου προϋπολογισμού¹². Τα έργα που εκτελέστηκαν με ΣΔΙΤ όσον αφορά τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) αποδεικνύουν ότι συμπράξεις μπορούν να εφαρμοστούν με επιτυχία σε διάφορα έργα για όλα τα μεταφορικά μέσα. Μεταξύ των παραδειγμάτων αναφέρουμε τη σύμβαση παραχώρησης της σιδηροδρομικής σύνδεσης Perpignan — Figueras διάρκειας 50 ετών περιλαμβανομένης μιας διασυνοριακής σήραγγας, τη σταθερή σιδηροδρομική σύνδεση Øresund μεταξύ της Σουηδίας και της Δανίας, και τη σιδηροδρομική γραμμή υψηλής ταχύτητας στις Κάτω Χώρες. Τη στιγμή αυτή σχεδιάζονται διάφορα έργα με ΣΔΙΤ βάσει των ΔΕΔ-Μ. Μεταξύ των έργων αυτών αναφέρουμε τη σιδηροδρομική/οδική γέφυρα μεταξύ Δανίας και Γερμανίας, το κανάλι Seine-Nord και ένα έργο διασυνοριακής οδού εσωτερικής ναυσιπλοΐας στη Γαλλία και το Βέλγιο.
- **Να βελτιώσουν τη σχέση ποιότητας/τιμής των υποδομών,** αξιοποιώντας την αποτελεσματικότητα¹³ και το δυναμικό καινοτομίας του ανταγωνιστικού ιδιωτικού τομέα είτε ως προς το κόστος είτε ως προς την επίτευξη καλύτερης σχέσης ποιότητας.
- **Να καταλείμουν το κόστος χρηματοδότησης των υποδομών σε όλη τη διάρκεια ζωής του περιουσιακού στοιχείου,** μειώνοντας έτσι τις άμεσες πιέσεις στον προϋπολογισμό του δημόσιου τομέα και επιτρέποντας την ολοκλήρωση των έργων υποδομής — και των ωφελειών που παρέχουν — αρκετά έτη νωρίτερα.
- **Να βελτιώσουν τον καταμερισμό των κινδύνων**¹⁴ μεταξύ των ιδιωτών και του δημοσίου. Εφόσον ο καταμερισμός είναι ορθός, η ορθολογικότερη διαχείριση του κινδύνου μειώνει το συνολικό κόστος των έργων.
- **Να ενισχύσουν τις προσπάθειες σε επίπεδο διατηρησιμότητας, καινοτομίας και έρευνας και ανάπτυξης** για την πραγματοποίηση των αναγκαίων τομών όσον αφορά την εξεύρεση νέων λύσεων για τις κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις της κοινωνίας: αυτό συνδέεται με τον βασικό μηχανισμό στον οποίο στηρίζονται οι ΣΔΙΤ:

¹¹ Μια πρόσφατη έρευνα (Οκτώβριος 2009) του National Audit Office (NAO) στο ΗΒ επικαιροποιεί τις πληροφορίες της προηγούμενης έκθεσης του 2003 «PFI construction performance report». Στην έκθεση αυτή επιβεβαιώνεται η εν γένει καλύτερη επίδοση των ΣΔΙΤ έναντι των συμβατικών δημοσίων συμβάσεων όσον αφορά τον προϋπολογισμό (65 % των έργων PFI) και την έγκαιρη παράδοση (69 %). Οι υπερβάσεις κόστους που παρατηρήθηκαν οφείλονταν σε αιτήματα της δημόσιας αρχής ή τρίτων στο 90 % των περιπτώσεων. Επιπλέον, 91 % των έργων που ολοκληρώθηκαν, αξιολογήθηκαν από σημαντικούς χρήστες ως πολύ ή αρκετά καλά από πλευράς ποιότητας κατασκευής και μελέτης .

¹² Τα συμπεράσματα αυτά επιβεβαιώθηκαν από εσωτερική έρευνα της ΕΤΕπ που δημοσιεύτηκε το 2005, με βάση λεπτομερή επισκόπηση των 15 ΣΔΙΤ «Αξιολόγηση των έργων μέσω ΣΔΙΤ που χρηματοδοτήθηκαν από την ΕΤΕπ»,

<http://www.bei.europa.eu/projects/publications/evaluation-of-ppp-projects-financed-by-the-eib.htm>.

¹³ Τα αποτελέσματα συνολικής μελέτης για τις επιπτώσεις της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στη διανομή ύδατος και ηλεκτρισμού (Μάιος 2009) δείχνουν ότι ο ιδιωτικός τομέας ανταποκρίνεται στις προσδοκίες υψηλότερης παραγωγικότητας της εργασίας και επιχειρησιακής αποδοτικότητας, <http://www.ppiarf.org/content/view/480/485/>.

¹⁴ Οι Canoy et al. (2001) υπογραμμίζουν ότι οι ρυθμίσεις καταμερισμού του κινδύνου εντός των ΣΔΙΤ αποτελούν εργαλείο που παρέχει κίνητρα και στα δύο μέρη να αυξήσουν την αποδοτικότητα του έργου.

- Είναι μια ανταγωνιστική διαδικασία: θα προωθεί καινοτομίες (από απόψεως εξοπλισμού ή συστημάτων) που εξασφαλίζουν ένα ανταγωνιστικό προβάδισμα.
 - Στηρίζεται σε δεσμεύσεις ενός ιδιωτικού φορέα να προσφέρει ένα έργο που μπορεί να συνδεθεί με τεχνικά καθώς και περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια.
- **Να δώσουν κεντρικό ρόλο στον ιδιωτικό τομέα** στην ανάπτυξη και στην εφαρμογή μακροπρόθεσμων στρατηγικών για σημαντικά προγράμματα στους τομείς της βιομηχανίας, του εμπορίου και των υποδομών.
 - **Να διευρύνουν τα μερίδια αγοράς των εταιρειών της ΕΕ στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων σε αγορές τρίτων χωρών.** Με την ανάθεση συμβάσεων «κατασκευή, λειτουργία και μεταβίβαση» (Build, Operate and Transfer - BOT) και παραχωρήσεων παροχής υπηρεσιών καθώς και την εφαρμογή λύσεων μέσω σχημάτων ειδικού σκοπού, οι ευρωπαϊκές εταιρείες δημοσίων έργων και κοινής ωφελείας μπορούν να κατακτήσουν σημαντικές συμβάσεις σε ορισμένες αγορές με μεγάλους εμπορικούς εταίρους όσον αφορά π.χ. την κατασκευή και διαχείριση αεροδρομίων, αυτοκινητοδρόμων και την ύδρευση και επεξεργασία υδάτων.

Επιπλέον, οι ΣΔΙΤ προσφέρουν δυνατότητα μόχλευσης ιδιωτικών κεφαλαίων και συνδυασμού τους με δημόσιους πόρους. Τα οφέλη αυτά είναι ιδιαίτερα σημαντικά υπό τις παρούσες οικονομικές συνθήκες, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη προσπαθούν να επιταχύνουν τις επενδύσεις για να αντιμετωπίσουν την κρίση, υφιστάμενα ταυτόχρονα έντονες πιέσεις για την τήρηση χρηματοδοτικής πειθαρχίας.

3. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΕ ΣΕ ΕΡΓΑ ΣΔΙΤ

Η κρίση ασκεί εντονότερες πιέσεις στα δημόσια οικονομικά πολλών κρατών μελών, και συγχρόνως καθιστά δυσχερέστερη την εξασφάλιση μακροπρόθεσμων ιδιωτικών επενδύσεων σε έργα εντάσεως κεφαλαίου. Η χρηματοδότηση της ΕΕ μέσω των διαρθρωτικών ταμείων, της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων ή των μέσων των ΔΕΔ-Μ μπορεί συμβάλει στην κινητοποίηση για τη σύσταση ΣΔΙΤ για βασικές επενδύσεις σε έργα ακόμη και σε μια εποχή μειωμένων δημόσιων εθνικών ή ιδιωτικών πόρων. Η ΕΕ επηρεάζει επίσης το περιβάλλον εντός του οποίου λειτουργούν οι ΣΔΙΤ μέσω του κανονιστικού της πλαισίου.

3.1. Κοινοτικοί κανόνες

Διάφοροι κοινοτικοί κανόνες έχουν άμεσες ή έμμεσες επιπτώσεις στις ΣΔΙΤ. Για να υπάρξει πρόοδος, είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι οι ισχύοντες κανόνες είναι κατάλληλοι και υποστηρικτικοί, σεβόμενοι απολύτως τις αρχές της εσωτερικής αγοράς.

Στο παρελθόν, υπήρχε η ανησυχία ότι οι κυβερνήσεις των κρατών θα χρησιμοποιούσαν τις ΣΔΙΤ ως μέσο συγκάλυψης δαπανών και νέων υποχρεώσεων στους δημόσιους ισολογισμούς, συσσωρεύοντας επιβαρύνσεις για το μέλλον, αντίθετα με τους κανόνες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Παρόμοιες ανησυχίες θα μπορούσαν να διατυπωθούν στις σημερινές συνθήκες αύξησης των δημοσίων χρεών λόγω της κρίσης. Η Eurostat έχει

επεξεργαστεί κανόνες για τη στατιστική λογιστική αποτύπωση των ΣΔΙΤ¹⁵, οι οποίοι προσδιορίζουν σαφώς σε ποιες περιπτώσεις τα περιουσιακά στοιχεία μιας ΣΔΙΤ θα πρέπει να εγγράφονται στους ισολογισμούς της κυβέρνησης. Οι κανόνες αυτοί στηρίζονται στον καταμερισμό των βασικών κινδύνων του έργου μεταξύ της κυβέρνησης και του φορέα λειτουργίας της ΣΔΙΤ. Όταν τον χρηματοπιστωτικό κίνδυνο του έργου φέρει κατά κύριο λόγο η κυβέρνηση, τα περιουσιακά στοιχεία της ΣΔΙΤ εγγράφονται στους ισολογισμούς της κυβέρνησης. Λαμβάνοντας υπόψη τις πιέσεις που ασκούνται στα δημόσια οικονομικά λόγω της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, η ομαλή επάνοδος στη δημοσιονομική πειθαρχία θα απαιτούσε από τα κράτη μέλη να έχουν επίγνωση των επιπτώσεων των επιμέρους έργων στους ισολογισμούς τους καθώς και των συναφών συνεπειών (αντιμετώπιση χρέους και ελλείμματος).

Οι ΣΔΙΤ είναι διαρθρωμένες γύρω από μια δημόσια σύμβαση ή μια παραχώρηση εκτέλεσης έργου ή παροχής υπηρεσιών. Όταν πρόκειται για δημόσια σύμβαση ή παραχώρηση εκτέλεσης έργου, υπόκεινται στις διατάξεις των οδηγιών σχετικά τις δημόσιες συμβάσεις εάν η αξία τους υπερβαίνει τα κοινοτικά όρια¹⁶. Μετά από εκτεταμένες τροποποιήσεις το 2004, η νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων¹⁷ προβλέπει τώρα ένα φάσμα διαδικασιών των οποίων μπορούν να κάνουν χρήση οι αναθέτουσες αρχές. Συγκεκριμένα, για την εκκίνηση διαλόγου με τους προσφέροντες σε ιδιαίτερα πολύπλοκες υποθέσεις, οι κανόνες της ΕΕ προβλέπουν πλέον τη δυνατότητα ανταγωνιστικού διαλόγου. Η χρήση του μπορεί να ενδείκνυται σε περιπτώσεις ΣΔΙΤ στις οποίες η αναθέτουσα αρχή μπορεί να μην είναι πάντοτε σε θέση να προσδιορίσει εκ των προτέρων τις τεχνικές προδιαγραφές και το κατάλληλο επίπεδο τιμής.

Οι συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών σχετικά τις δημόσιες συμβάσεις, αλλά η νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει επιβεβαιώσει ότι οι αρχές της συνθήκης ΕΚ (όπως η διαφάνεια και η ίση μεταχείριση) ισχύουν και τις συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών¹⁸. Επί του παρόντος εξετάζεται κατά πόσο υπάρχει ανάγκη βελτίωσης της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης μεταξύ όλων των οικονομικών φορέων, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί ασφάλεια δικαίου στις διαδικασίες ανάθεσης όσον αφορά τις συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών. Η Επιτροπή προετοιμάζει εκτίμηση επιπτώσεων για να αξιολογήσει ποιες μελλοντικές πρωτοβουλίες είναι απαραίτητες για να εξασφαλιστεί ένα σαφές και προβλέψιμο πλαίσιο σε αυτόν τον τομέα.

¹⁵ Δελτίο τύπου της Eurostat 18/2004: Η αντιμετώπιση των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και ESA95: Εγχειρίδιο για το δημόσιο έλλειμμα και χρέος, έκδοση 2004: Κεφάλαιο για τις μακροπρόθεσμες συμβάσεις μεταξύ κυβερνητικών μονάδων και μη κυβερνητικών εταιρών (συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα).

¹⁶ Για δημόσιες συμβάσεις ή παραχωρήσεις έργων που δεν υπερβαίνουν τα προβλεπόμενα όρια, ισχύουν οι αρχές της Συνθήκης (διαφάνεια, ίση μεταχείριση, μη εισαγωγή διακρίσεων).

¹⁷ Οδηγία 2004/17/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 2004 περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών (30.04.2004) Επίσημη Εφημερίδα L 134 της 30/04/2004 σ. 0001 – 0113. Οδηγία 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 31ης Μαρτίου 2004 περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (30.04.2004) ΕΕ L 134 της 30.4.2004, σ. 114–240.

¹⁸ Απόφαση της 26^{ης} Απριλίου 1994, υπόθεση C-272/91, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Loto)· απόφαση της 9^{ης} Σεπτεμβρίου 1999, υπόθεση C-108/98, R.I.SAN· απόφαση της 7^{ης} Δεκεμβρίου 2000, υπόθεση C-324/98, Telasutria Verlags· απόφαση της 21^{ης} Ιουλίου 2005, υπόθεση C-231/03, Consorzio Aziende Metano (Coname)· απόφαση της 13^{ης} Οκτωβρίου 2005, υπόθεση C-458/03, Parking Brixen· απόφαση της 6^{ης} Απριλίου 2006, υπόθεση C-410/04, Associazione Nazionale Autotrasporto Viaggiatori (ANAV)· απόφαση της 18^{ης} Ιουλίου 2007, υπόθεση C-382/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας (κατάλοιπα των αστικών αποβλήτων των δήμων της Περιφέρειας της Σικελίας).

Τέλος, υπενθυμίζουμε επίσης ότι οι ΣΔΙΤ, εφόσον ασκούν οικονομική δραστηριότητα, υπόκεινται στην εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού και, ιδίως, των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων.

3.2. ΣΔΙΤ σε επίπεδο ΕΕ: η περίπτωση των Κοινών Τεχνολογικών Πρωτοβουλιών

Στο έβδομο πρόγραμμα πλαίσιο για την έρευνα θεσπίστηκε ένα νέο είδος ευρωπαϊκής σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε επίπεδο προγράμματος: η κοινή τεχνολογική πρωτοβουλία (ΚΤΠ) βάσει του άρθρου 171ς συνθήκης ΕΚ¹⁹. Αυτό το νέο μέσο δημιουργήθηκε για την προώθηση της ευρωπαϊκής έρευνας σε τομείς όπου η κλίμακα και η φύση των επιδιωκόμενων στόχων είναι τέτοιες ώστε τα παραδοσιακά μέσα να μην είναι επαρκή. Οι πρώτες ΚΤΠ δημιουργήθηκαν σε πέντε τομείς: των καινοτόμων φαρμάκων, της αεροναυτικής, των κυψελών καυσίμου και υδρογόνου, της ναυπηγικής και των ενσωματωμένων συστημάτων πληροφορικής. Οι ΚΤΠ έχουν συνολικούς προϋπολογισμούς που κυμαίνονται μεταξύ 1 και 3 δισεκατ. ευρώ για την περίοδο μέχρι το 2017. Σε τρεις ΚΤΠ (πρωτοβουλία καινοτόμων φαρμάκων, Clean Sky, και κυψέλες καυσίμου και υδρογόνου), οι δημόσιοι πόροι αποτελούνται αποκλειστικά από κοινοτικούς πόρους που παρέχονται μέσω του προϋπολογισμού των ΚΤΠ· δύο άλλες ΚΤΠ (ARTEMIS και ENIAC), συνδυάζονται με πόρους των συμμετεχόντων κρατών μελών ή των χωρών που συνδέονται με το έβδομο πρόγραμμα πλαίσιο, και παρέχονται μέσω των εθνικών χρηματοδοτικών οργανισμών. Η συμμετοχή των ιδιωτικών εταιριών αποτελείται από συνεισφορές «σε είδος» στα έργα που χρηματοδοτούνται από τις ΚΤΠ στις οποίες συμμετέχουν οι ιδιωτικοί εταίροι. Τόσο οι δημόσιοι όσο και οι ιδιωτικοί εταίροι συμμετέχουν στις δαπάνες λειτουργίας (διοικητικές δαπάνες) της κοινής πρωτοβουλίας.

Αυτές οι συμπράξεις επιτρέπουν:

- Την εμπορική ανάπτυξη εμπορικά βιώσιμων λύσεων με τη στήριξη πολυεθνικών δραστηριοτήτων μεγάλης κλίμακας σε τομείς σημαντικού ενδιαφέροντος για την ευρωπαϊκή βιομηχανική ανταγωνιστικότητα .
- Την ενσωμάτωση και τον ενστερνισμό στόχων καίριου ενδιαφέροντος για την κοινωνία, όπως η προώθηση εναλλακτικών πηγών ενέργειας και η αποτελεσματικότερη χρήση ενέργειας και πόρων²⁰, η ενίσχυση περισσότερο βιώσιμων μέσων μεταφοράς, η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και η εξασφάλιση ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης υψηλής ποιότητας σε προσιτές τιμές.
- Τη συγκέντρωση και τη μόχλευση (ιδιωτικής, ευρωπαϊκής και εθνικής) χρηματοδότησης και τεχνογνωσίας και τη μείωση του κατακερματισμού που δημιουργείται από πλήθος εθνικών σχεδίων που επιδιώκουν παρόμοιους ή αλληλεπικαλυπτόμενους στόχους.
- Την αξιοποίηση των δεξιοτήτων και των καινοτομιών που αναπτύσσει ο ιδιωτικός τομέας στο πλαίσιο κατάλληλων ρυθμίσεων καταμερισμού των κινδύνων.

¹⁹ Το άρθρο 171 της ΣΕΚ επιτρέπει στην Κοινότητα να δημιουργεί κοινές επιχειρήσεις για την καλή εκτέλεση των προγραμμάτων κοινοτικής έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης.

²⁰ Οι ΣΔΙΤ μπορούν ειδικότερα να προωθήσουν περαιτέρω την ανάπτυξη της πανευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της έρευνας για την ενέργεια και θα προωθηθούν μέσω της πρόσφατα εκδοθείσας ανακοίνωσης της Επιτροπής για τις επενδύσεις στην ανάπτυξη τεχνολογιών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών (σχέδιο ΣΕΤ), COM(2009)519.

Η εμπειρία που αποκτάται από τις πέντε υφιστάμενες ΚΤΠ καθώς καθίστανται αυτόνομες και πλήρως λειτουργικές θα δώσει περισσότερο φως στην προσέγγιση για τη δημιουργία και άλλων ΣΔΙΤ στον τομέα της έρευνας.

3.3. Διαρθρωτικά ταμεία

Τα έργα ΣΔΙΤ μπορούν εν μέρει να χρηματοδοτηθούν από πόρους των διαρθρωτικών ταμείων. Ωστόσο, μέχρι στιγμής λίγα μόνο κράτη μέλη φαίνεται να σχεδιάζουν συστηματικά προγράμματα που παρέχουν κοινοτική χρηματοδότηση σε σχήματα ΣΔΙΤ²¹. Υπάρχει η αντίληψη ότι ο συνδυασμός διαφόρων συνόλων κοινοτικών και εθνικών κανόνων και πρακτικών καθώς και χρονοδιαγραμμάτων σε ένα έργο αποτελεί πολύπλοκο εγχείρημα πράγμα που λειτουργεί ως αντிகίνητρο. Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις **μια ΣΔΙΤ μπορεί να προσφέρει τη βέλτιστη προσέγγιση** για την υλοποίηση έργων. Η ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των κρατών μελών και η παροχή μεγαλύτερης πρακτικής καθοδήγησης για το συνδυασμό της κοινοτικής χρηματοδότησης με ΣΔΙΤ μπορεί να βοηθήσει τις εθνικές διοικήσεις να κάνουν μεγαλύτερη χρήση των ΣΔΙΤ όταν λαμβάνουν αποφάσεις για τη χρηματοδότηση σημαντικών μελλοντικών έργων.

Η «Γέφυρα Χαρίλαος Τρικούπης»:

Αυτή η γέφυρα πάνω από τον Κορινθιακό Κόλπο, είναι η μεγαλύτερη καλωδιωτή γέφυρα του κόσμου και συνδέει την Πελοπόννησο με τη Στερεά Ελλάδα. Το 1996, το ελληνικό κράτος ανέθεσε στη γαλλοελληνική κοινοπραξία «Γέφυρα Α.Ε.» σύμβαση παραχώρησης διάρκειας 42 ετών για τη μελέτη, κατασκευή, χρήση και συντήρηση της Γέφυρας Χαρίλαος Τρικούπης. Η ΕΕ χορήγησε σημαντική χρηματοδοτική στήριξη, με τη μορφή επιχορήγησης από το ΕΤΠΑ και δανείου από την ΕΤΕπ, σε αυτό το κατασκευαστικό έργο.

Τα διαρθρωτικά ταμεία για την περίοδο 2007-2013 προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες στα κράτη μέλη να εφαρμόσουν επιχειρησιακά προγράμματα μέσω ΣΔΙΤ που οργανώνονται με την ΕΤΕπ, τράπεζες, επενδυτικά ταμεία και τον ιδιωτικό τομέα εν γένει. Οι πρωτοβουλίες που στοχεύουν στο συνδυασμό των διαρθρωτικών ταμείων με έργα μέσω ΣΔΙΤ μπορούν να κάνουν χρήση των εξής:

- της διευκόλυνσης JASPERS²² για την ανάπτυξη έργων που δρομολογήθηκε από κοινού από την ΕΤΕπ και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ), με στόχο την παροχή συνδρομής αναλόγως των αναγκών για οποιοδήποτε στάδιο του κύκλου μιας ΣΔΙΤ/ενός έργου υποδομής·
- της πρωτοβουλίας JESSICA²³ για βιώσιμες αστικές επενδύσεις για αστικά έργα / έργα μέσω ΣΔΙΤ που εντάσσονται σε ολοκληρωμένο σχέδιο αστικής ανάπτυξης
- της πρωτοβουλίας JEREMIE²⁴ για τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων και τη βελτίωση της πρόσβασης επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση.

²¹ Σύμφωνα με έρευνα της Γενικής Διεύθυνσης REGIO, 7 κράτη μέλη έχουν αποκτήσει εμπειρία σε ΣΔΙΤ με συνιστώσα από διαρθρωτικό ταμείο.

²² Κοινή βοήθεια για την υποστήριξη των έργων στις ευρωπαϊκές περιφέρειες.

²³ Κοινή ευρωπαϊκή στήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές.

²⁴ Κοινοί ευρωπαϊκοί πόροι για μικροεπιχειρήσεις και μεσαίες επιχειρήσεις.

3.4. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ)

Η ΕΤΕπ, ο οργανισμός μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης της ΕΕ, έχει επιδιώξει ενεργά την υποστήριξη αποδοτικών σχεδίων ΣΔΙΤ σε όλη την Ευρώπη, και ιδίως για υποδομές μεταφορών. Η Τράπεζα διέθεσε σχεδόν 30 δισεκατ. ευρώ σε δάνεια για ΣΔΙΤ από τα τέλη του 1980. Η ΕΤΕπ είναι επίσης ο βασικός χρηματοδοτικός φορέας των δικτύων ΔΕΔ-Μ. Για την περίοδο από το 2007 έως το 2013, η συμβολή της αναμένεται να ανέλθει σε 14% των συνολικών επενδύσεων ΔΕΔ-Μ.

Ο όμιλος ΕΤΕπ βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των προσπαθειών της ΕΕ για τη χρηματοδότηση της καινοτομίας και των επιχειρήσεων. Με την αξιοποίηση της εμπειρογνομosύνης της ΕΤΕπ και του χρηματοδοτικού σκέλους της υπέρ των ΜΜΕ, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΕ) παρέχει στην ΕΕ ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την ανάπτυξη νέων ΣΔΙΤ.

Επιπλέον, η ΕΤΕπ έχει θεσπίσει από κοινού με την Επιτροπή και τα κράτη μέλη το Κέντρο Ευρωπαϊκής Εμπειρογνομosύνης για τις ΣΔΙΤ (EPEC), στόχος του οποίου είναι η ενίσχυση της οργανωτικής ικανότητας του δημοσίου τομέα να συμμετέχει σε ΣΔΙΤ με την ανάπτυξη δραστηριοτήτων δικτύου και τη στήριξη των στρατηγικών των μελών του.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με την ΕΤΕπ και τον ιδιωτικό τομέα για να αυξηθεί το συνολικό αποτέλεσμα μόχλευσης της χρηματοδότησης της ΕΤΕπ, παραδείγματος χάρη μέσω του συνδυασμού επιχορηγήσεων από τον προϋπολογισμό της ΕΕ με δάνεια της ΕΤΕπ.

3.5. Μέσα ΔΕΔ-Μ

Βάσει του ισχύοντος δημοσιονομικού κανονισμού των ΔΕΔ σχεδιάστηκαν τρία χρηματοδοτικά μέσα για έργα ΔΕΔ-Μ, που αποσκοπούν όλα στην αύξηση της ιδιωτικής συμμετοχής. Αυτά τα νέα μέσα σχεδιάστηκαν για την υποβοήθηση σχεδίων που στοχεύουν σε ειδικές ανάγκες (όπως βέλτιστη μεταβίβαση κινδύνων, κόστος χρηματοδότησης). Όχι μόνο επιτρέπουν να δοθεί μια στοχευμένη απάντηση, αλλά εξασφαλίζουν επίσης το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα μόχλευσης των διαθέσιμων πόρων της ΕΕ.

Η αξία αυτής χρηματοδοτικής στήριξης σε επίπεδο ΕΕ για σχέδια ΣΔΙΤ συχνά προχωρεί πέρα από την απλή παροχή κεφαλαίων. Αποτελεί επίσης έκφραση της πολιτικής δέσμευσης της ΕΕ και συχνά έχει ως αποτέλεσμα τα χρηματοδοτικά ιδρύματα να υιοθετούν πιο ευνοϊκή στάση έναντι του προφίλ κινδύνου ενός έργου και, συνεπώς, διευκολύνει την εξασφάλιση της χρηματοδότησής του με πιο ευνοϊκούς όρους. Την ίδια λειτουργία επιτελούν οι εγγυήσεις που παρέχονται σε επίπεδο ΕΕ.

Μέσο εγγύησης δανείων για έργα ΔΕΔ-Μ (LGTT)

Οι ΣΔΙΤ για έργα ΔΕΔ-Μ στα οποία ο ιδιωτικός τομέας αναλαμβάνει κινδύνους σχετικά με τις πιθανές διακυμάνσεις της ζήτησης συχνά αντιμετωπίζουν δυσχέρειες στην προσέλκυση ιδιωτικής χρηματοδότησης σε ανταγωνιστικές τιμές. Το μέσο LGTT είναι μηχανισμός παροχής εγγυήσεων που βοηθά με τη μερική κάλυψη των κινδύνων αυτών αντισταθμίζοντας τα τυχόν μειωμένα έσοδα που προκύπτουν από χαμηλότερη σε σχέση με την αναμενόμενη αύξηση της κυκλοφορίας στις αρχικές περιόδους λειτουργίας των έργων. Με αυτόν τον τρόπο, βελτιώνεται η χρηματοπιστωτική βιωσιμότητα ενός έργου και η συνολική πιστωτική του ποιότητα. Οι μεμονωμένες εγγυήσεις LGTT διατίθενται μέσω της ΕΤΕπ. Τρία καθεστώτα

ΣΔΙΤ έχουν ήδη επωφεληθεί από το μέσο αυτό²⁵ και συνολικά η διευκόλυνση LGTT αναμένεται να στηρίξει 25-35 έργα ΔΕΔ-Μ μέχρι το 2013. Μεταξύ των σχεδιαζόμενων έργων περιλαμβάνεται μια σιδηροδρομική γραμμή υψηλής ταχύτητας, μια ταχεία σύνδεση αεροδρομίου, παραχωρήσεις αυτοκινητοδρόμων σε ορισμένα νέα κράτη μέλη και καινοτόμα σχέδια μεταφοράς εμπορευμάτων.

Επιχορήγηση βάσει του κόστους κατασκευής στο πλαίσιο συστημάτων πληρωμών διαθεσιμότητας,

Αυτό το ειδικό καθεστώς επιχορηγήσεων ενθαρρύνει τον ανάδοχο του έργου να συνάψει συμφωνία ΣΔΙΤ με έναν ιδιώτη εταίρο αντί να κάνει χρήση των δημόσιων επιχορηγήσεων για τη χρηματοδότηση της κατασκευής. Η επιχορήγηση ΔΕΔ-Μ, που ισοδυναμεί σε ποσό μέχρι 30% του συνολικού κόστους κατασκευής, χρησιμοποιείται από τον ανάδοχο για τη στήριξη των υποχρεώσεων πληρωμών μόνο όταν ολοκληρωθεί το έργο. Αυτό καθιστά το έργο πιο προσιτό οικονομικά για του δημόσιο τομέα, ενώ ο εταίρος του ιδιωτικού τομέα εξακολουθεί να φέρει τον κίνδυνο.

Παροχή επιχειρηματικού κεφαλαίου — συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο για έργα ΔΕΔ-Μ

Μέχρι 1% ήτοι 80 εκατομ. ευρώ του προϋπολογισμού του ΔΕΔ-Μ μπορεί να επενδυθεί σε έργα με τη μορφή ιδίων κεφαλαίων ή οιονεί ιδίων κεφαλαίων μέσω ενός ταμείου υποδομής που ιδρύεται για το σκοπό αυτό. Η Επιτροπή διερευνά επί του παρόντος τις δυνατότητες χρησιμοποίησης αυτού του μέσου για επενδύσεις στο ευρωπαϊκό ταμείο για την ενέργεια, την αλλαγή του κλίματος και τις υποδομές με ορίζοντα το 2020» (ταμείο Marguerite)²⁶ το μέγεθος του οποίου αναμένεται να φθάσει σε 1,5 δισεκατ. ευρώ.

3.6. Χρηματοδοτική διευκόλυνση καταμερισμού του κινδύνου και πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία

Η χρηματοδοτική διευκόλυνση καταμερισμού του κινδύνου (RSFF), ένα καινοτόμο καθεστώς καταμερισμού του πιστωτικού κινδύνου που συστάθηκε από κοινού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ΕΤΕπ, καθώς και τα χρηματοδοτικά μέσα βάσει του προγράμματος για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (CIP), στηρίζουν τις συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στους τομείς της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης, της επίδειξης και της καινοτομίας.

Τόσο η RSFF όσο και τα χρηματοδοτικά μέσα του CIP απέδειξαν την επιτυχία τους:

- Από την εκκίνηση της RSFF τον Ιούλιο του 2007, εγκρίθηκαν 4,4 δισεκατ. ευρώ σε δάνεια για επενδύσεις σε Ε&Α και καινοτομία. Το ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας προβλέπει την επιτάχυνση της εφαρμογής της RSFF.
- Μέχρι τα τέλη του δεύτερου τριμήνου του 2009, βάσει του CIP, συνάφθηκαν συμπράξεις με τον ιδιωτικό τομέα σε 16 συμφωνίες με επιχειρηματικά κεφάλαια από 14 χώρες. Για το μέσο εγγυήσεων, οι συμπράξεις δημόσιων και ιδιωτικών οργανισμών οδήγησαν στη σύναψη 16 συμφωνιών με ενδιάμεσους χρηματοδοτικούς οργανισμούς από 10 χώρες. Μέχρι τα τέλη του πρώτου τριμήνου του 2009, άνω των 30 000 ΜΜΕ έλαβαν χρηματοδότηση χάρη στα μέσα αυτά.

²⁵ Προγράμματα αυτοκινητοδρόμων «IP4 Amarante — Villa Real» και «Baixo Alentejo» στην Πορτογαλία, και η ΣΔΙΤ μοντέλο Α για τον αυτοκινητόδρομο Α5 στη Γερμανία.

²⁶ Η πρόταση για τη δημιουργία ενός τέτοιου ταμείου, που θα επένδυε σε βασικές υποδομές που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την ΕΕ, εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το Δεκέμβριο του 2008.

3.7. ΣΔΙΤ εκτός της ΕΕ

Η ΕΕ έχει επίσης συνεισφέρει σε ΣΔΙΤ εκτός ΕΕ. Παραδείγματος χάρη, το Παγκόσμιο Ταμείο Ενεργειακής Απόδοσης και Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας είναι ΣΔΙΤ που προσφέρει ευκαιρίες καταμερισμού κινδύνων και συγχρηματοδότησης για εμπορικούς και δημόσιους επενδυτές σε αναπτυσσόμενες χώρες. Επί του παρόντος χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις κυβερνήσεις της Γερμανίας και της Νορβηγίας, και θα επενδύσει σε εταιρείες επενδύσεων ιδιωτικού μετοχικού κεφαλαίου που ειδικεύονται στην παροχή μετοχικού κεφαλαίου – χρηματοδότηση σε αντάλλαγμα συμμετοχών– σε μικρομεσαία περιφερειακά σχέδια και μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Στη διαδικασία διεύρυνσης η ΕΚ συμμετείχε επίσης σε ΣΔΙΤ μέσω προγραμμάτων όπως το ISPA (μέσο προενταξιακών διαρθρωτικών πολιτικών) και το Phare. Το 2003 θεσπίστηκαν προς τούτο κατευθυντήριες γραμμές με σκοπό την αντιμετώπιση διαφόρων προβλημάτων σε επίπεδο εξωτερικής συνεργασίας²⁷.

Σε διαπραγματεύσεις με τους εμπορικούς εταίρους μας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσπαθεί να αυξήσει τη διαφάνεια και να λάβει δεσμεύσεις όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά για ΣΔΙΤ, όπως πράττει και στις παραδοσιακές συμβάσεις προμηθειών όταν πρόκειται για κρατικές προμήθειες στο πλαίσιο συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών και άλλων διμερών συμφωνιών. Το πιο πρόσφατο επίτευγμα στον τομέα αυτό ήταν η συμπερίληψη συμβάσεων BOT (Κατασκευή, Λειτουργία και Μεταβίβαση) και παραχωρήσεων έργων στη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών που θα συναφθεί με τη Νότια Κορέα. Αυτό ισχύει επίσης στις διαπραγματεύσεις με τρίτες χώρες, που συμμετέχουν στη συμφωνία κρατικών προμηθειών του ΠΟΕ (GPA).

4. ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ: ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΑΞΙΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΠΛΗΡΩΣ ΤΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΩΝ ΣΔΙΤ;

4.1. Προκλήσεις στο πλαίσιο της παρούσας κρίσης²⁸

Η πρόσφατη κρίση είχε σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στα έργα μέσω ΣΔΙΤ δεδομένου ότι (i) μειώθηκε αισθητά ο τραπεζικός δανεισμός και άλλες μορφές πιστώσεων για ΣΔΙΤ, και παρατηρήθηκε σημαντική επιδείνωση των χρηματοπιστωτικών όρων που προσφέρονται σε δανειοδοτήσεις για ΣΔΙΤ, εξέλιξη που συνδέεται με μια μεταβολή στην αξιολόγηση του κινδύνου για έργα μέσω ΣΔΙΤ από μέρους των τραπεζών, και (ii) ορισμένες εθνικές κυβερνήσεις και περιφερειακές αρχές μείωσαν ή ανέστειλαν τα προγράμματα ΣΔΙΤ.

Συνεπώς, στο παρόν στάδιο η ανάπτυξη των ΣΔΙΤ περιορίζεται λόγω:

- της αισθητής **αύξησης του κόστους δανεισμού** για έργα μέσω ΣΔΙΤ η οποία οφείλεται στην πιστωτική στενότητα·
- των **αισθητά μειωμένων προθεσμιών εξόφλησης** που προσφέρονται από τις τράπεζες²⁹ για τα δάνειά τους·

²⁷ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/ΣΔΙΤ_en.pdf.

²⁸ Τα στοιχεία αυτού του τμήματος στηρίζονται στην ανάλυση του Κέντρου Ευρωπαϊκής Εμπειρογνομοσύνης για τις ΣΔΙΤ (EPEC) στο πλαίσιο των εργασιών του για τις επιπτώσεις της κρίσης στις ΣΔΙΤ. Το EPEC ιδρύθηκε ως κοινή πρωτοβουλία από την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και την ΕΤΕπ. Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στη διεύθυνση www.eib.org/epec.

²⁹ Προθεσμίες εξόφλησης από 7 έως 10 έτη αποτελούν πλέον τον κανόνα στην αγορά. Παλαιότερα δεν ήταν σπάνιες προθεσμίες εξόφλησης από 25 έως 30 έτη για μεγάλα έργα υποδομής.

- του γεγονότος ότι δεσμευμένη χρηματοδότηση διατίθεται μόνο στο τέλος των διαδικασιών ανάθεσης.

Οι αντιδράσεις των κρατών μελών για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης διαφέρουν. Ορισμένες αρχές αποφάσισαν να μειώσουν, ή να αναστείλουν προσωρινά τα προγράμματα ΣΔΙΤ. Ωστόσο, άλλα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα στήριξης, που ποικίλλουν από **καθεστώτα κρατικών εγγυήσεων**, που θεσπίστηκαν στη Γαλλία, το Βέλγιο και την Πορτογαλία, μέχρι νέες **δανειοδοτικές διευκολύνσεις του δημόσιου τομέα** που θεσπίστηκαν στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γερμανία και τη Γαλλία. Επίσης, ορισμένες δημόσιες αρχές **τροποποιούν τη διαχείριση της διαδικασίας ανάθεσης** έργων με ΣΔΙΤ ή απλοποιούν τους εθνικούς κανόνες και τις πρακτικές όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις, που συχνά προχωρούν πέρα από τις ελάχιστες διαδικαστικές απαιτήσεις των κοινοτικών κανόνων στον τομέα αυτό. Οι εξελίξεις αυτές δείχνουν τη δέσμευση των κυβερνήσεων να εξασφαλίσουν ότι οι ΣΔΙΤ θα διαδραματίζουν σημαντικότερο ρόλο στις επενδύσεις — ένας ρόλος που θα καταστεί ακόμη σημαντικότερος καθώς θα εξακολουθήσουν να ασκούνται πιέσεις στα δημόσια οικονομικά στο ορατό μέλλον³⁰.

Η μειωμένη πρόσβαση στη χρηματοδότηση μπορεί επίσης να έχει επιπτώσεις στην αποτελεσματικότητα και το βαθμό του ανταγωνισμού στη διαδικασία ανάθεσης **δημοσίων συμβάσεων**. Το γεγονός ότι δεν υπάρχει επαρκής τραπεζική ικανότητα στην αγορά για τη στήριξη δύο ή περισσότερων πλήρως χρηματοδοτούμενων προσφορών, και ότι οι τράπεζες είναι απρόθυμες να αναλάβουν σημαντικές δεσμεύσεις πριν από την υπογραφή της σύμβασης, έχει σημαντικές επιπτώσεις για τις δημόσιες συμβάσεις. Συνεπώς το ζητούμενο είναι να εξασφαλιστεί ότι θα εξακολουθήσουν να συνάπτονται συμφωνίες, και ότι ο δημόσιος τομέας θα αποκομίζει την καλύτερη δυνατή απόδοση για τη χρηματοδότηση που παρέχει χωρίς να παραβιάζονται οι κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις. Η Επιτροπή θα εξετάσει με ποιο τρόπο θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν αυτές οι δυσχέρειες (τμήμα 5).

Σε επίπεδο ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 11ης και 12^{ης} Δεκεμβρίου 2008³¹, υποστήριξε τη χρήση ταχέων διαδικασιών στη διάρκεια του 2009 και 2010, αναγνωρίζοντας τον έκτακτο χαρακτήρα της παρούσας οικονομικής κατάστασης και την ανάγκη να επιταχυνθούν οι δημόσιες δαπάνες κατά τη διάρκεια της κρίσης³².

Η Επιτροπή έχει επίσης θεσπίσει ένα «Προσωρινό κοινοτικό πλαίσιο για τη **λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης** με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση»³³, το οποίο προβλέπει μια σειρά σχετικών διατάξεων για ΣΔΙΤ. Προβλέπει ένα ευέλικτο συμπληρωματικό μέσο που επιτρέπει στα κράτη μέλη να παρέμβουν όταν τα γενικά μέτρα, οι παρεμβάσεις σύμφωνα με τους όρους της αγοράς και οι παρεμβάσεις σύμφωνα με τους κανονικούς κανόνες κρατικών ενισχύσεων δεν αρκούν για την αντιμετώπιση των έκτακτων συνθηκών που έχουν δημιουργηθεί λόγω της κρίσης.

4.2. Εγγενείς προκλήσεις για σύνθετα μοντέλα δημοσίων συμβάσεων όπως οι ΣΔΙΤ

Υπάρχει ένας αριθμός εγγενών δυσχερειών για τη συγκρότηση ΣΔΙΤ, οι οποίες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο:

³⁰ Τα μέτρα στήριξης για τις ΣΔΙΤ ενδέχεται να αποτελούν κρατικές ενισχύσεις που πρέπει να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή.

³¹ Σημείο 11, 8^η περίπτωση.

³² IP/08/2040 της 19.12.2008.

³³ ΕΕ C 83 της 7.4.2009, σ.1.

- Μπορεί να απαιτούν τη δέσμευση σημαντικών πόρων κατά την προετοιμασία του σταδίου υποβολής προσφορών και συχνά συνεπάγονται σημαντικό κόστος συναλλαγών.
- Απαιτούν μια **σειρά ειδικών δεξιοτήτων εντός του δημοσίου τομέα**, σχετικά με την προετοιμασία, τη σύναψη και τη διαχείριση των συμβάσεων. Το φάσμα των πολύπλοκων χρηματοπιστωτικών ρυθμίσεων που απαιτούνται για τις ΣΔΙΤ και η σχετική έλλειψη εμπειρίας σε τέτοια θέματα πιθανώς να περιορίζουν την ικανότητα του δημοσίου τομέα να υλοποιεί ικανοποιητικές ΣΔΙΤ. Συνεπώς, απαιτείται κατάρτιση και βοήθεια για συσσώρευση της αναγκαίας γνώσης για την κατάλληλη προετοιμασία των έργων μέσω ΣΔΙΤ.
- Στις περιπτώσεις που υπάρχει **κοινοτική χρηματοδότηση**, βραχυπρόθεσμα τα κράτη μέλη μπορεί να αντιμετωπίζουν δυσπιστία τις ΣΔΙΤ σε σύγκριση με χρηματοδότηση μέσω επιχορηγήσεων για έργα που ανατίθενται και υλοποιούνται με παραδοσιακά μέσα. Τα μακροπρόθεσμα οφέλη της δυνητικά μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας από τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα έχουν την τάση να παραγνωρίζονται υπό την πίεση της πιο επείγουσας ανάγκης να τηρηθούν οι υποχρεώσεις των διαδικασιών της ΕΕ. Επιπλέον, πρέπει να εξασφαλιστούν **ισότιμοι όροι μεταξύ της δημόσιας και ιδιωτικής διαχείρισης** των δημόσιων υποδομών και υπηρεσιών κατά την κατανομή των κεφαλαίων της ΕΕ σε επενδυτικά σχέδια. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να αναθεωρηθούν οι κανόνες και οι πρακτικές προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι δεν υπάρχει διακριτική μεταχείριση κατά την κατανομή των πόρων για επενδυτικά σχέδια στα οποία συμμετέχει ο ιδιωτικός τομέας.
- Οι ΣΔΙΤ απαιτούν **μακροπρόθεσμη κυβερνητική δέσμευση και πολιτική βούληση** για την από κοινού επένδυση με τον ιδιωτικό τομέα σε σημαντικά έργα. Ειδικότερα, η πιθανότητα **μελλοντικών αλλαγών της πολιτικής** σε διάφορους κανονιστικούς τομείς (περιβάλλον, αυτονομία τοπικών αρχών, δημοσιονομική πολιτική, οικονομική πολιτική) μπορεί να εισάγει ένα στοιχείο αβεβαιότητας στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων και να αυξήσει το κόστος.
- Πρέπει να σχεδιαστούν επιτυχείς ΣΔΙΤ που θα επιτρέπουν στους εταίρους του ιδιωτικού τομέα να επιτυγχάνουν απόδοση ανάλογη με τους κινδύνους που αναλαμβάνουν. Δεδομένου ότι οι κίνδυνοι αναλαμβάνονται από κοινού με τους δημόσιους εταίρους, οι αποδόσεις θα πρέπει επίσης να κατανέμονται μεταξύ τους. Οι διαδικασίες υποβολής προσφορών πρέπει να είναι ανταγωνιστικές και απαιτούν ένα κατάλληλο ρυθμιστικό και χρηματοπιστωτικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο. Οι δημόσιοι φορείς πρέπει να έχουν ευελιξία ως προς τα είδη των συμφωνιών που μπορούν να συνάψουν, και να διατηρούν τη δυνατότητα να αναθέτουν συμβάσεις με βάση την βέλτιστη σχέση κόστους ωφέλειας, που μπορεί να εξασφαλιστεί από τον βέλτιστο καταμερισμό κινδύνων μεταξύ του ιδιωτικού και του δημοσίου τομέα.

4.3. Ιδιαίτερες προκλήσεις όσον αφορά τις Κοινές Τεχνολογικές Πρωτοβουλίες

Οι ΣΔΙΤ στον τομέα της έρευνας έχουν ως στόχο το συντονισμό των δημοσίων και των ιδιωτικών επενδύσεων για την παραγωγή νέων γνώσεων και τεχνολογικών τομών. Συνεπώς τα αποτελέσματα είναι λιγότερο προβλέψιμα και απτά από εκείνα της υλοποίησης έργων υποδομής και παροχής υπηρεσιών, αλλά μπορεί να είναι τεράστια.

Οι πέντε πρώτες ΚΤΠ συστάθηκαν ως «κοινοτικοί οργανισμοί», σύμφωνα με το άρθρο 185 του δημοσιονομικού κανονισμού, με βάση κανόνες και διαδικασίες όπως ο δημοσιονομικός κανονισμός-πλαίσιο για τους κοινοτικούς οργανισμούς και ο κανονισμός υπηρεσιακής

κατάστασης των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το πρωτόκολλο περί των προνομίων και ασυλιών, που σχεδιάστηκαν με σκοπό την ελαχιστοποίηση των κινδύνων για τους ευρωπαϊκούς δημόσιους πόρους και όχι τόσο για τη διευκόλυνση της συγχρηματοδότησης, με ιδιωτικούς εταίρους, της έρευνας σε ταχέως εξελισσόμενες αγορές. Αυτές οι ΚΤΠ θα καταστούν σύντομα επιχειρησιακά αυτόνομες και το νέο μέσο ανταποκρίνεται σε μια ανάγκη που υπογραμμίστηκε από την ερευνητική κοινότητα. Συγχρόνως, οι εταίροι διατυπώνουν τώρα την άποψη ότι το μέσο θα μπορούσε να εφαρμοστεί πιο αποτελεσματικά εάν απλοποιηθούν οι διαδικασίες σύστασης και λειτουργίας και το νομικό και διοικητικό πλαίσιο προσαρμοστεί καλύτερα στις ανάγκες των ΣΔΙΤ που λειτουργούν πολύ κοντά στην αγορά.

Τα προβλήματα αυτά θα πρέπει να αντιμετωπιστούν κατάλληλα ώστε να διασφαλιστεί ότι οι υφιστάμενες ΚΤΠ θα μπορέσουν να υλοποιήσουν τις υποσχέσεις τους και δεν αναχαιτίζουν το ενδιαφέρον του ιδιωτικού τομέα σε νέες ΚΤΠ σε τομείς όπου είναι αναγκαίες οι ΣΔΙΤ. Συνεπώς, η Επιτροπή σκοπεύει να διερευνήσει εναλλακτικά μοντέλα που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μια απλοποιημένη διαδικασία σύστασης και υλοποίησης συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στον τομέα της ευρωπαϊκής έρευνας. Με βάση τις πρώτες εμπειρίες που αποκτήθηκαν με τις ΚΤΠ και ενόψει της σύστασης νέων μακροπρόθεσμων ΣΔΙΤ, η Επιτροπή θα εξετάσει όλες τις εναλλακτικές δυνατότητες που λαμβάνονται υπόψη κατά την επανεξέταση του νομοθετικού πλαισίου και των χρηματοπιστωτικών κανόνων (καθώς και των λειτουργικών διαδικασιών) για τη δημιουργία ενός απλού και αποδοτικού ως προς το κόστος μοντέλου, βασισμένου στην αμοιβαία κατανόηση, τη γνήσια εταιρική σχέση και τον καταμερισμό των κινδύνων.

Επιπλέον, απευθείας συνεισφορές από τα κυριότερα προγράμματα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ (έβδομο πρόγραμμα πλαίσιο και πρόγραμμα πλαίσιο ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας) προς ΣΔΙΤ μπορούν να πραγματοποιηθούν μέσω επιχορηγήσεων ή δημόσιων διαγωνισμών. Πρόκειται για περιορισμό όπου η πιο αποτελεσματική μορφή συνεργασίας θα ήταν οι επενδύσεις. Για τη βελτίωση των επενδύσεων και της καινοτομίας, η Επιτροπή θα εξετάσει επιλογές που θα επιτρέπουν στις ΣΔΙΤ να λαμβάνουν επενδυτικές αποφάσεις που περιλαμβάνουν τα κοινοτικά ταμεία.

5. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ: ΠΟΙΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ;

Για να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό των ΣΔΙΤ ως εργαλείου για τη διευκόλυνση της οικονομικής ανάκαμψης και την ενίσχυση της διατηρησιμότητας, της ανταγωνιστικότητας και δημοσίων υπηρεσιών υψηλής ποιότητας για το μέλλον καθώς και για τη διατήρηση περιβαλλοντικών προτύπων υψηλού επιπέδου, η Επιτροπή προτίθεται να δημιουργήσει ένα **αποτελεσματικό και υποστηρικτικό πλαίσιο συνεργασίας** μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Με βάση ένα διάλογο μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων μερών στο πλαίσιο μιας ειδικής ομάδας για τις ΣΔΙΤ, μια **σειρά ενεργειών** θα συμπληρώσει τις ενέργειες των κρατών μελών για την άρση των εμποδίων στην ανάπτυξη των ΣΔΙΤ και την προώθηση της χρήσης τους. Οι προτεινόμενες ενέργειες θα εστιάζονται αφενός στα κοινοτικά εργαλεία και το κοινοτικό κανονιστικό πλαίσιο και, αφετέρου, σε ενισχυμένα μέτρα με στόχο τη βελτίωση της πρόσβασης πρωτοβουλιών ΣΔΙΤ σε χρηματοδότηση και στην προώθηση του ρόλου της ΕΤΕπ στη χρηματοδότηση σημαντικών έργων. Η τελική απόφαση για τη χρήση ΣΔΙΤ εναπόκειται στα κράτη μέλη, όπως και τα κράτη μέλη θα πρέπει να επανεξετάσουν το εθνικό πλαίσιο που θα επιτρέπει τη χρήση τους αναλόγως των αναγκών. Πρόθεση της Επιτροπής είναι:

1. Η βελτίωση της **πρόσβασης ΣΔΙΤ σε χρηματοδότηση** με:

- Την ενίσχυση και τη διεύρυνση της εμβέλειας των κοινοτικών εργαλείων που διατίθενται σήμερα για τη στήριξη των ΣΔΙΤ, όπως του μέσου εγγύησης δανείων για τα ΔΔ μεταφορών (LGTT) και του κέντρου εμπειρογνωμοσύνης για ΣΔΙΤ (EPEC) και άλλων πρωτοβουλιών οι οποίες, χωρίς να αφορούν ειδικά τις ΣΔΙΤ, μπορούν να στηρίξουν την εφαρμογή έργων μέσω ΣΔΙΤ (JASPERS, JESSICA, RSFF (χρηματοδοτική διευκόλυνση καταμερισμού του κινδύνου), Ταμείο Marguerite).
- Το στενό συντονισμό με την ΕΤΕπ προκειμένου να διερευνηθούν οι δυνατοί τρόποι για την αύξηση της συμμετοχής της Τράπεζας στη χρηματοδότηση έργων υποδομών της ΕΕ, ιδιαίτερα όσον αφορά τις κυριότερες πρωτοβουλίες στην ΕΕ με κοινωνικοοικονομική και ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία (π.χ. διασυνοριακά έργα, φιλικές για το περιβάλλον πρωτοβουλίες, κ.λπ.). Η ΕΤΕπ θα πρέπει επίσης να υποστηριχθεί στις προσπάθειές της να αξιοποιήσει πλήρως τα πολλαπλά μέσα που διατίθενται για ΣΔΙΤ και να ενσωματώσει τις ΣΔΙΤ στους βασικούς στόχους της Τράπεζας. Επιπλέον, η ΕΤΕπ καλείται να αναπτύξει περαιτέρω και να εφαρμόσει μέσα εγγυοδοσίας για τη διευκόλυνση της χρηματοδότησης ΣΔΙΤ, προωθώντας το ρόλο των κεφαλαιαγορών, των διεθνών επενδυτών και του δημοσίου τομέα ως φορέων παροχής ρευστότητας για έργα μέσω ΣΔΙΤ.

2. Η διευκόλυνση της σύστασης ΣΔΙΤ μέσω της **ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων σε ΣΔΙΤ** με:

- Την εξέταση του αντίκτυπου που είχαν τα μέτρα που έλαβε η Κοινότητα ως απάντηση στην κρίση όσον αφορά τη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης για επενδύσεις υποδομών, περιλαμβανομένης της ανάγκης για την προσαρμογή των υφιστάμενων προγραμμάτων δημοσίων συμβάσεων και των διαδικασιών για την αντιμετώπιση της παρούσας μειωμένης πρόσβασης σε χρηματοδότηση.
- Την ολοκλήρωση της εν εξελίξει αξιολόγησης των επιπτώσεων και άλλων προπαρασκευαστικών εργασιών με σκοπό την εξέταση νομοθετικής πρότασης στον τομέα των **συμβάσεων παραχώρησης** το 2010..

3. Η εξασφάλιση της **κατάλληλης αντιμετώπισης των χρεών ή των ελλειμμάτων των ΣΔΙΤ** με:

- Την εξέταση των συνεπειών των αναθεωρημένων χρηματοδοτικών συμφωνιών για την αντιμετώπιση των περιουσιακών στοιχείων ΣΔΙΤ στους ισολογισμούς και με τη δημοσίευση διευκρινίσεων σχετικά με την τρέχουσα λογιστική αντιμετώπιση των συμβάσεων ΣΔΙΤ στους εθνικούς λογαριασμούς.
- Την παροχή κατευθύνσεων για τη λογιστική αντιμετώπιση των εγγυήσεων που παρέχονται στο πλαίσιο προγραμμάτων ΣΔΙΤ .
- Την εξακολούθηση παροχής σαφών συστάσεων προς τα κράτη μέλη σχετικά με τη στατιστική καταχώριση των επιμέρους συμβάσεων ΣΔΙΤ, εφόσον το ζητήσουν.

4. Η βελτίωση της **πληροφόρησης και η διάδοση της σχετικής εμπειρογνωμοσύνης και τεχνογνωσίας** με τις ακόλουθες ενέργειες:

- Η Επιτροπή θα εκδώσει κατευθύνσεις σχετικά με νομικά και μεθοδολογικά ζητήματα που σχετίζονται με το συνδυασμό πόρων της ΕΕ με ΣΔΙΤ, ιδίως στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας JASPERS, προκειμένου να διευκολυνθεί και να αυξηθεί η συμμετοχή των ΣΔΙΤ στα διαρθρωτικά ταμεία. Θα εκδοθούν επίσης **κατευθυντήριες γραμμές για τη δυνατότητα εφαρμογής** απλούστερων μορφών ΣΔΙΤ όπως συμβάσεων για μελέτη - κατασκευή - λειτουργία.
- **Ανάπτυξη πιλοτικών έργων μέσω ΣΔΙΤ** που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως υποδείγματα βέλτιστων πρακτικών και ορθής διακυβέρνησης και λύσεων, και να αναπαραχθούν σε ευρύτερη κλίμακα με τη χρήση στοιχείων τεχνικής συνδρομής των σχετικών προγραμμάτων χρηματοδότησης.
- Συνεργασία με το Κέντρο Ευρωπαϊκής Εμπειρογνομοσύνης για τις ΣΔΙΤ (EPEC) για τον προσδιορισμό τρόπων επίτευξης μεγαλύτερης **μακροχρόνιας στήριξης** στα κράτη μέλη εκείνα τα οποία επιδιώκουν τη χρήση ΣΔΙΤ για να βελτιστοποιήσουν τη χρήση των διαρθρωτικών ταμείων και του ταμείου συνοχής ως συνιστώσας των επενδυτικών προγραμμάτων. Το EPEC θα πρέπει να ενισχυθεί και να μετατραπεί σε μια πλατφόρμα ανταλλαγής πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών και να αποτελέσει κομβικό σημείο για ένα ευρωπαϊκό δίκτυο των εθνικών φορέων που συγκροτούνται για τη στήριξη των ΣΔΙΤ. Μπορεί επίσης να συμπληρώσει το ρόλο του JASPERS και της Επιτροπής, που στηρίζουν μεμονωμένες αιτήσεις επιχορηγήσεων και μεμονωμένα έργα. Θα διερευνηθούν οι δυνατότητες να προωθηθεί η **καλύτερη προετοιμασία των έργων και ο σχεδιασμός έργων που είναι πιο κατάλληλα** για τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα.
- Διάδοση των **ορθών πρακτικών**, σε συνεργασία με το EPEC, προκειμένου να βελτιωθεί η διαχειριστική ικανότητα του δημόσιου τομέα και να μειωθεί το κόστος των ΣΔΙΤ. Παραδείγματος χάρη, το EPEC ανέλυσε τις πιθανές διορθωτικές ενέργειες για τη στήριξη των πρωτοβουλιών ΣΔΙΤ στις συνθήκες που επικρατούν σήμερα στις χρηματοπιστωτικές αγορές³⁴.
- Συνεργασία με τα κράτη μέλη για να **εντοπιστούν οι διατάξεις** στην εθνική νομοθεσία που **εμποδίζουν τη σύσταση ΣΔΙΤ**, στο πλαίσιο της εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας. Όσον αφορά τη χρηματοδότηση της ΕΕ, θα πρέπει να εξασφαλιστεί ότι δεν ασκούνται διακρίσεις στην κατανομή των πόρων σε επενδυτικά σχέδια ανάλογα με το αν η διαχείριση του σχεδίου γίνεται από το δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα. Η Επιτροπή θα εξετάσει από κοινού με τα κράτη μέλη τους ενωσιακούς και εθνικούς κανόνες και πρακτικές και θα παρουσιάσει τα πορίσματά της, συνοδευόμενα, κατά περίπτωση, από προτάσεις τροποποιήσεων, μέχρι τα τέλη του 2010.

5. Η αντιμετώπιση των ειδικών **προβλημάτων των ΚΤΠ και της χρηματοδότησης της καινοτομίας:**

- Με την ταχεία αυτονόμηση των υφιστάμενων ΚΤΠ και την ανάλυση των διδαγμάτων του παρελθόντος, εξερευνώντας συγχρόνως τις εναλλακτικές δυνατότητες για την απλοποίηση του νομοθετικού και διοικητικού πλαισίου που διέπει τις ΚΤΠ. Παράλληλα με την εξασφάλιση της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, στόχος πρέπει να

³⁴ Βλ δημοσίευση του Κέντρου Ευρωπαϊκής Εμπειρογνομοσύνης για τις ΣΔΙΤ (EPEC) «The financial Crisis and the PPP market, potential remedial actions» του Αυγούστου 2009 στη διεύθυνση www.eib.org/epec.

είναι η εξεύρεση της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ ελέγχου και κινδύνου, με την κατάλληλη ευελιξία που να επιτρέπει την ανάπτυξη μιας αποτελεσματικής εταιρικής σχέσης με ιδιωτικούς φορείς, εξασφαλίζοντας την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ με βάση το δίκαιο καταμερισμό του κόστους και των ωφελειών.

- Με την εξέταση των στρατηγικών προοπτικών με τους ηγετικούς φορείς των ΚΤΠ και άλλους ενδιαφερόμενους, ώστε να προσδιοριστούν ποια είναι τα συγκεκριμένα εμπόδια και πώς μπορούν να αντιμετωπιστούν, μεταξύ άλλων με την τροποποίηση των κοινοτικών κανόνων τα οποία τα προκαλούν, όπως ο δημοσιονομικός κανονισμός, αναλόγως των αναγκών. Τους προσεχείς μήνες θα παρουσιαστεί έκθεση με συστάσεις ως προς τις πολιτικές που πρέπει να ασκηθούν. Με βάση τις συστάσεις της παρούσας έκθεσης, η Επιτροπή θα προτείνει **νέο πλαίσιο για τις ΚΤΠ**, το οποίο θα μπορούσε να στηρίζεται σε πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου. Το νέο αυτό πλαίσιο θα ληφθεί υπόψη κατά την αναθεώρηση του δημοσιονομικού κανονισμού, που θα παρουσιαστεί κατά το πρώτο ήμισυ του 2010.
- Με την ανάπτυξη συνεργασίας με τον όμιλο ΕΤΕπ και άλλους ενδιαφερόμενους ώστε να βρεθούν τρόποι με τους οποίους θα μπορούσαν να ενισχυθούν τα χρηματοπιστωτικά εργαλεία για να βελτιωθεί η χρηματοδότηση της καινοτομίας. Στο πλαίσιο αυτών των εργασιών θα πρέπει επίσης να εξεταστεί εάν και πώς θα μπορούσε να διευκολυνθεί η συμμετοχή της ΕΕ σε πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ως μέσου υλοποίησης των στόχων μας όσον αφορά την πολιτική καινοτομίας. Τα αποτελέσματα αυτών των εργασιών θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν στις προτάσεις της Επιτροπής για μια νέα πολιτική καινοτομίας, που αναμένεται να παρουσιαστεί στις αρχές του 2010, και να ληφθούν υπόψη, κατά περίπτωση, στην προσεχή αναθεώρηση του δημοσιονομικού κανονισμού.

Η Επιτροπή θα αναλύσει τα αποτελέσματα αυτών των πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στη βελτίωση του πλαισίου της ΕΕ για τις ΣΔΙΤ πριν από τα τέλη του 2011 και εφόσον είναι απαραίτητο, θα προτείνει νέες πρωτοβουλίες.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η ανάπτυξη των ΣΔΙΤ ως εργαλείου καθίσταται κρίσιμη καθώς η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση επηρεάζει αρνητικά την ικανότητα των δημόσιων ταμείων να συγκεντρώσουν επαρκή χρηματοπιστωτικά μέσα και να διαθέσουν πόρους σε σημαντικές πολιτικές και συγκεκριμένα έργα. Το ενδιαφέρον του δημόσιου τομέα σε καινοτόμα χρηματοδοτικά μέσα έχει αυξηθεί όπως και η πολιτική βούληση να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για αποδοτικούς τρόπους εκτέλεσης έργων υποδομής, είτε στον τομέα των μεταφορών, είτε στον κοινωνικό, ενεργειακό ή περιβαλλοντικό τομέα. Από την άλλη πλευρά, το ενδιαφέρον του ιδιωτικού τομέα για ΣΔΙΤ θα μπορούσε να περιοριστεί λόγω του κανονιστικού πλαισίου που επικρατεί και των νέων οικονομικών περιορισμών, καθώς και άλλων πιο μακροχρόνιων διαθρωτικών αγκυλώσεων όπως οι περιορισμοί στην ικανότητα του δημοσίου τομέα να υλοποιεί προγράμματα ΣΔΙΤ σε πολλά σημεία της Ευρώπης. Για να εξασφαλιστεί ότι οι ΣΔΙΤ θα συνεχίσουν να διαδραματίζουν το ρόλο που τους αξίζει σε πιο μακροχρόνια βάση, απαιτούνται ιδίως πέντε βασικά είδη ενεργειών το 2010:

- Η Επιτροπή θα **συστήσει μια ομάδα ΣΔΙΤ** καλώντας τους ενδιαφερόμενους να συζητήσουν τις ανησυχίες τους και να παρουσιάσουν ιδέες όσον αφορά τις ΣΔΙΤ. Εφόσον απαιτείται, θα εκδίδει κατευθύνσεις βοηθώντας τα κράτη μέλη να μειώσουν τις διοικητικές επιβαρύνσεις και τις καθυστερήσεις για την υλοποίηση

ΣΔΙΤ: σε αυτό το πλαίσιο, θα διερευνήσει τρόπους για να διευκολύνει και να επιταχύνει την χορήγηση αδειών για έργα ΣΔΙΤ.

- Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με την ΕΤΕπ για την **αύξηση της χρηματοδότησης που διατίθεται για ΣΔΙΤ**, με τον αναπροσανατολισμό των υφιστάμενων κοινοτικών μέσων και την ανάπτυξη μέσων για τη χρηματοδότηση ΣΔΙΤ σε βασικούς τομείς πολιτικής.
- Η Επιτροπή θα επανεξετάσει τους σχετικούς κανόνες και τις πρακτικές προκειμένου να **διασφαλίσει ότι δεν ασκούνται διακρίσεις στην κατανομή των δημοσίων πόρων όταν υπάρχει κοινοτική χρηματοδότηση**, ανάλογα με τη διαχείριση του έργου, είτε ιδιωτική είτε δημόσια. Θα υποβάλει, εφόσον απαιτείται, προτάσεις για τροποποιήσεις.
- Η Επιτροπή θα προτείνει ένα **πιο αποτελεσματικό πλαίσιο για την καινοτομία, περιλαμβανομένης της δυνατότητας συμμετοχής της ΕΕ** σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και πραγματοποίησης άμεσων επενδύσεων σε συγκεκριμένα έργα.
- Η Επιτροπή θα εξετάσει την υποβολή πρότασης για **νομοθετικό μέσο όσον αφορά τις παραχωρήσεις**, με βάση την υπό εξέλιξη αξιολόγηση επιπτώσεων.

Οι ενέργειες που προσδιορίζονται ανωτέρω αποσκοπούν στη δημιουργία ενός υποστηρικτικού κοινοτικού πλαισίου για ΣΔΙΤ σχεδιασμένου για να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των πολιτικών, συμβάλλουν στην προώθηση των κοινοτικών στόχων μέσω της ανάλυσης των προοπτικών και διασφαλίζουν ότι η εφαρμογή τους στην πράξη ανταποκρίνεται στις ανάγκες αυτές.